

HOTĂRÂREA CURȚII (Ședință plenară)
23 martie 2004*

Brian Francis Collins
împotriva
Secretary of State for Work and Pensions

Cauza C-138/02

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Social Security Commissioner)

„Libera circulație a persoanelor – Articolul 48 din Tratatul CE (devenit, după modificare, articolul 39 din Tratatul CE) – Noțiunea de «lucrător» – Alocația de securitate socială plătită persoanelor în căutarea unui loc de muncă – Condiția privind reședința – Cetățenia Uniunii Europene”

În cauza C-138/02,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 234 din Tratatul CE, de către Social Security Commissioner (Regatul Unit), de pronunțare, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

Brian Francis Collins

și

Secretary of State for Work and Pensions,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 al Consiliului din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității (JO L 257, p. 2), astfel cum a fost modificat de Regulamentul (CEE) nr. 2434/92 al Consiliului din 27 iulie 1992 (JO L 245, p.1) și a Directivei 68/360/CEE a Consiliului din 15 octombrie 1968 privind desființarea restricțiilor de circulație și ședere în cadrul Comunității pentru lucrătorii din statele membre și familiile acestora (JO L 257, p. 13),

CURTEA (Ședință plenară),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnii P. Jann, C. W. A. Timmermans, C. Gulmann, J. N. Cunha Rodrigues (raportor) și A. Rosas, președinți de cameră, domnii A. La Pergola, J.-P. Puissochet și R. Schintgen, doamna N. Colneric și domnul S. von Bahr, judecători,

avocat general: domnul D. Ruiz-Jarabo Colomer,
grefier: doamna L. Hewlett, administrator principal,

după examinarea observațiilor scrise prezentate:

---

*Limba de procedură: engleza.

- pentru domnul Collins, de domnul R. Drabble, QC, mandatat de domnul P. Eden, Solicitor,
- pentru Guvernul Regatului Unit, de domnul J. E. Collins, în calitate de agent, asistat de doamna E. Sharpston, QC,
- pentru guvernul german, de domnul W.-D. Plessing, în calitate de agent,
- pentru Comisia Comunităților Europene, de doamna N. Yerrell și domnul M. D. Martin, în calitate de agenți,

după ascultarea observațiilor orale ale domnului Collins, reprezentat de domnul R. Drabble, ale Guvernului Regatului Unit, reprezentat de doamna R. Caudwell, în calitate de agent, asistată de doamna E. Sharpston și ale Comisiei, reprezentată de doamna N. Yerrell și de domnul D. Martin, în ședința din 17 iunie 2003,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 10 iulie 2003,

pronunță prezenta

Hotărâre

1. Prin ordonanța din 28 martie 2002, primită la Curte la 12 aprilie, Social Security Commissioner a formulat, în temeiul articolului 234 din Tratatul CE, trei întrebări preliminare referitoare la interpretarea Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 al Consiliului din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității (JO L 257, p. 2), astfel cum a fost modificat de Regulamentul (CEE) nr. 2434/92 al Consiliului din 27 iulie 1992 (JO L 245, p. 1, denumit în continuare „Regulamentul nr. 1612/68”) și de Directiva 68/360/CEE a Consiliului din 15 octombrie 1968 privind eliminarea restricțiilor de circulație și ședere în cadrul Comunității pentru lucrătorii din statele membre și familiile acestora (JO L 257, p. 13).
2. Aceste întrebări au fost adresate în cadrul unui litigiu între domnul Collins și Secretary of State for Work and Pensions cu privire la refuzul acestuia din urmă de a-i acorda alocația pentru căutarea unui loc de muncă prevăzută de legislația Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.

Cadrul juridic

Legislația comunitară

3. În conformitate cu articolul 6 primul paragraf din Tratatul CE (devenit, după modificare, articolul 12 primul paragraf din Tratatul CE):

„În domeniul de aplicare a prezentului tratat și fără a aduce atingere dispozițiilor speciale pe care le prevede, se interzice orice discriminare exercitată pe motiv de cetățenie”.
4. În conformitate cu articolului 8 din Tratatul CE (devenit, după modificare, articolul 17 din Tratatul CE):

„1. Se instituie cetățenia Uniunii.

Este cetățean al Uniunii orice persoană care are cetățenia unui stat membru.

2. Cetățenii Uniunii se bucură de drepturile și au obligațiile prevăzute de prezentul tratat.“

5. Articolul 8 a alineatul (1) din Tratatul CE (devenit, după modificare, articolul 18 alineatul (1) din Tratatul CE) prevede că orice cetățean al Uniunii are dreptul de liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre, sub rezerva limitărilor și condițiilor prevăzute de prezentul tratat și dispozițiile adoptate în vederea aplicării sale.

6. În conformitate cu articolul 48 alineatul (2) din Tratatul CE [devenit, după modificare, articolul 39 alineatul (2) din Tratatul CE], libera circulație a lucrătorilor implică eliminarea oricărei discriminări pe motiv de cetățenie între lucrătorii statelor membre, în ceea ce privește încadrarea în muncă, remunerarea și celelalte condiții de muncă.

7. În conformitate cu articolul 48 alineatul (3) din tratat, „sub rezerva unor restricții justificate de motive de ordine publică, securitate publică și sănătate publică, libera circulație a lucrătorilor implică dreptul:

(a) de a accepta oferte reale de încadrare în muncă,

(b) de a circula liber în acest scop pe teritoriul statelor membre,

[...]”

8. Articolul 2 din Regulamentul nr. 1612/68 prevede:

„Orice resortisant al unui stat membru și orice angajator care desfășoară o activitate pe teritoriul unui stat membru pot face schimb de cereri și de oferte de încadrare în muncă și pot încheia și executa contracte de muncă, în conformitate cu actele cu putere de lege și cu actele administrative în vigoare, fără a da naștere la discriminări.”

9. În conformitate cu articolul 5 din Regulamentul nr. 1612/68, „Resortisantul unui stat membru care caută un loc de muncă pe teritoriul unui alt stat membru primește pe teritoriul acestuia aceeași asistență ca și cea acordată de către oficiile de ocupare a forței de muncă propriilor resortisanți care caută un loc de muncă”.

10. În conformitate cu articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1612/68, lucrătorul resortisant dintr-un stat membru beneficiază, pe teritoriul altor state membre, de aceleași avantaje sociale și fiscale ca lucrătorii naționali.

11. Articolul 1 din Directiva 68/360 prevede:

„Statele membre elimină, în condițiile prevăzute de prezenta directivă, restricțiile de circulație și ședere pentru resortisanții statelor menționate și pentru membrii familiei acestora cărora li se aplică Regulamentul (CEE) nr. 1612/68.”

12. Articolul 4 alineatul (1) din Directiva nr. 68/360 prevede că statele membre acordă dreptul de ședere pe teritoriul lor persoanelor menționate la articolul (1) din prezenta directivă care pot prezenta documentele enumerate la articolul (4) alineatul (3) menționat.
13. În conformitate cu articolul 4 alineatul (3) prima liniuță din aceeași directivă, aceste documente sunt, pentru lucrător:
  - „(a) documentul pe baza căruia a intrat pe teritoriu;
  - b) o confirmare de încadrare în muncă din partea angajatorului sau o adeverință de angajare”.
14. În conformitate cu articolul 8 alineatul (1) din Directiva nr. 68/360, statele membre recunosc dreptul de ședere pe teritoriul lor, fără eliberarea permisului de ședere, lucrătorilor care prestează o activitate în calitate de angajați, dacă durata prevăzută nu depășește trei luni, lucrătorilor transfrontalieri și lucrătorilor sezonieri.

Legislația națională

15. Alocația pentru căutarea unui loc de muncă este o prestație de securitate socială prevăzută de Jobseekers Act 1995 (Legea din 1995 privind persoanele în căutarea unui loc de muncă, denumită în continuare „Legea din 1995”) care, la articolul 1 alineatul (2) litera (i), impune persoanei în căutarea unui loc de muncă să se afle în Marea Britanie.
16. O reglementare adoptată în vederea punerii în aplicare a Legii din 1995, respectiv Jobseeker’s Allowance Regulations 1996 (denumită în continuare „Regulamentul din 1996”), menționează condițiile care trebuie îndeplinite pentru a beneficia de alocația pentru căutarea unui loc de muncă și sumele care se pot fi cerute de diferitele categorii de solicitanți. Fiind vorba de o categorie de „cetățeni străini” care nu întrețin o familie, anexa 5 alineatul (14) litera (a) din Regulamentul din 1996 prevede o sumă egală cu zero.
17. În temeiul articolului 85 alineatul (4) din Regulamentul din 1996, termenul „cetățean străin” este definit astfel:

„[...] un solicitant care nu are reședința în mod obișnuit în Regatul Unit, Republica Irlanda, Insulele anglo-normande sau Insula Man, dar, în acest sens, nici un solicitant nu va fi tratat ca și cum nu ar avea reședința în mod obișnuit în Regatul Unit, dacă este:

(a) lucrător în sensul Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 al Consiliului sau în sensul Regulamentului nr. 1251/70 al Consiliului sau persoană cu drept de ședere în Regatul Unit în conformitate cu Directiva 68/360/CEE a Consiliului sau cu Directiva 73/148/CEE a Consiliului;

[...]”

Acțiunea principală și întrebările preliminare

18. Domnul Collins s-a născut în Statele Unite și deține dublă cetățenie, americană și irlandeză. În cadrul studiilor sale universitare, a locuit timp de un semestru în Regatul Unit, în 1978. În 1980 și în 1981, s-a întors acolo pentru o perioadă de aproximativ zece luni, în care a lucrat pe fracțiune

de normă și ocazional în baruri și în cadrul sectorului vânzărilor. Acesta s-a întors în Statele Unite în 1981. Ulterior a lucrat în Statele Unite și în Africa.

19. Domnul Collins a revenit în Regatul Unit la 31 mai 1998, cu scopul de a-și găsi un loc de muncă în sectorul serviciilor sociale. La 8 iunie 1998, a depus o cerere pentru a beneficia de alocația pentru căutarea unui loc de muncă, care i-a fost refuzată, prin decizia Adjudication Officer din 1 iulie 1998, pe motiv că nu avea reședința, în mod obișnuit, în acest stat membru. Domnul Collins s-a adresat Social Security Appeal Tribunal (Regatul Unit), care a confirmat decizia de refuz, argumentând că nu poate fi considerat rezident obișnuit al Regatului Unit, pentru că, pe de o parte, această reședință nu avea o durată apreciabilă și, pe de altă parte, nu era un lucrător în sensul Regulamentului nr. 1612/68 și nu deținea dreptul de reședință în statul menționat în sensul Directivei 68/360.
20. Prin urmare, domnul Collins s-a adresat Social Security Commissioner, care a hotărât să suspende judecata și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) O persoană aflată în situația de reclamant în prezenta cauză este lucrător în sensul Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 al Consiliului din 15 octombrie 1968?

2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, o persoană aflată în situația de reclamant în prezenta cauză deține dreptul de reședință în Regatul Unit în sensul Directivei 68/360/CEE a Consiliului din 15 octombrie 1968?

3) În cazul unui răspuns negativ la primele două întrebări, există o dispoziție sau un principiu de drept comunitar care impune plata unei prestații de securitate socială supuse aceluiași condiții de accesibilitate ca acelea care se aplică alocației pentru căutarea unui loc de muncă bazată pe venitul unei persoane aflate în situația reclamantului din prezenta cauză?”

Cu privire la prima întrebare

Observații prezentate Curții

21. Domnul Collins susține că, în stadiul actual al dreptului comunitar, situația sa în Regatul Unit în calitate de persoană aflată cu adevărat în căutarea unui loc de muncă îi conferă statutul de „lucrător” în sensul aplicării Regulamentului nr. 1612/68 și îl aduce în domeniul de aplicare a articolului 7 alineatul (2) din acest regulament. În fapt, la punctul 32 din Hotărârea din 12 mai 1998, Martínez Sala (cauza C-85/96, Rec., p. I-2691), Curtea a enunțat în mod deliberat norma conform căreia persoanele care caută un loc de muncă trebuie considerate lucrători, în sensul regulamentului menționat, dacă instanța națională este convinsă că persoana în cauză a căutat cu adevărat, în timp util, un loc de muncă.
22. Pe de altă parte, Guvernul Regatului Unit și guvernul german, precum și Comisia Comunităților Europene consideră că o persoană aflată în situația domnului Collins nu este lucrător în sensul Regulamentului nr. 1612/68.
23. Guvernul Regatului Unit și Comisia susțin că domnul Collins nu poate pretinde că este un „vechi” lucrător migrant care dorește doar să beneficieze de o prestație în temeiul articolului 7 alineatul (2) din regulamentul nr. 1612/68, deoarece nu există niciun raport între munca efectuată în anii 1980 și 1981 și tipul de muncă pe care îl căuta, conform acestuia, în 1998.

24. În Hotărârea din 18 iunie 1987, Lebon (cauza 316/85, Rec., p. 2811), Curtea a hotărât, pe de o parte, că tratamentul egal în ceea ce privește avantajele sociale și fiscale stabilit la articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1612/68 nu se aplică decât lucrătorilor și, pe de altă parte, că cei care se deplasează în căutarea unui loc de muncă nu beneficiază de un astfel de tratament egal decât pentru accesul la acesta, conform articolului 48 din tratat și articolelor 2 și 5 din acest regulament.
25. Guvernul german reamintește contextul specific al cauzei care a dus la Hotărârea Martínez Sala, menționată anterior, care se caracteriza prin relațiile foarte strânse și durabile stabilite dintre reclamantă și statul membru gazdă, în timp ce în cauza din acțiunea principală nu există nicio legătură între munca depusă de domnul Collins și cea care a făcut obiectul căutării unui loc de muncă de către acesta din urmă.

Răspunsul Curții

26. În conformitate cu jurisprudența Curții, noțiunea de „lucrător”, în sensul articolului 48 din tratat și al Regulamentului nr. 1612/68, are o sferă de aplicare comunitară și nu trebuie interpretată restrictiv. Trebuie să fie considerată ca „lucrător” orice persoană care exercită activități reale și efective, cu excepția activităților cu o amploare atât de mică încât sunt considerate ca fiind pur marginale și accesorii. Caracteristica esențială a relației de muncă este reprezentată, conform acestei jurisprudențe, de faptul că o persoană efectuează, în decursul unei anumite perioade de timp, în favoarea unei alte persoane și sub conducerea acesteia, prestări de servicii, în schimbul cărora primește o remunerație (a se vedea, în special, Hotărârea din 3 iulie 1986, Lawrie-Blum, cauza 66/85, Rec., p. 2121, punctele 16 și 17; Hotărârea Martínez Sala, menționată anterior, punctul 32 și Hotărârea din 8 iunie 1999, Meeusen, cauza C-337/97, Rec., p. I-3289, punctul 13).
27. De asemenea, Curtea a adăugat că anumite drepturi legate de calitatea de lucrător sunt garantate lucrătorilor migranți, chiar dacă aceștia nu mai sunt într-o relație de muncă (a se vedea Hotărârea din 24 septembrie 1998, Comisia/Franța, cauza C-35/97, Rec., p. I-5325, punctul 41 și Hotărârea din 6 noiembrie 2003, Ninni-Orasche, cauza C-413/01, Rec., p. I-13187, punctul 34).
28. Astfel cum rezultă din dosarul transmis Curții de instanța de trimitere, domnul Collins a lucrat ocazional în Regatul Unit în baruri și în sectorul vânzărilor, în timpul unei șederi de zece luni în acest stat membru în 1980 și 1981. Cu toate acestea, trebuie să se sublinieze, presupunând că astfel de activități profesionale îndeplinesc condițiile amintite la punctul 26 din prezenta hotărâre, permițând să se recunoască faptul că, în urma șederii respective, reclamantul din acțiunea principală deținea calitatea de lucrător, nu s-a stabilit nicio legătură între aceste activități și căutarea unui alt loc de muncă efectuată la mai mult de șaptesprezece ani după ce încheierea acestora.
29. În lipsa unei relații suficient de strânse cu piața forței de muncă din Regatul Unit, situația domnului Collins în 1998 trebuie comparată cu cea a oricărui resortisant dintr-un stat membru aflat în căutarea unui loc de muncă într-un alt stat membru.
30. În această privință, trebuie să se reamintească faptul că jurisprudența Curții face distincție între resortisanții statelor membre care nu au stabilit încă un raport de muncă în statul membru gazdă în care caută un loc de muncă și cei care lucrează deja pe teritoriul acestuia sau care au lucrat

acolo, dar fără să mai aibă și în prezent un raport de muncă, cu toate acestea, sunt considerați lucrători (Hotărârea din 21 iunie 1988, Lair, cauza 39/86, Rec., p. 3161, punctele 32 și 33).

31. În fapt, în timp ce resortisanții din statele membre care se deplasează în căutarea unui loc de muncă nu beneficiază de principiul egalității de tratament decât pentru accesul la acesta, cei care au pătruns deja pe piața de muncă pot pretinde, pe baza articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1612/68, aceleași avantaje sociale și fiscale ca și lucrătorii naționali (a se vedea, în special, Hotărârea Lebon, menționată anterior, punctul 26 și Hotărârea din 12 septembrie 1996, Comisia/Belgia, cauza C-278/94, Rec., p. I-4307, punctele 39 și 40).
32. Astfel, noțiunea de „lucrător” nu este utilizată în Regulamentul nr. 1612/68 în mod uniform. Dacă în Titlul II din Partea I a regulamentului menționat acest termen vizează numai persoanele care au avut acces la piața forței de muncă, în alte părți ale aceluiași regulament noțiunea de „lucrător” trebuie înțeleasă într-un sens mai larg.
33. În aceste condiții, trebuie să se răspundă la prima întrebare că o persoană aflată în situația reclamantului în acțiunea principală nu este lucrător în sensul Titlului II din Partea I a Regulamentului nr. 1612/68. Cu toate acestea, este de competența instanței naționale să verifice dacă noțiunea de „lucrător” vizată de reglementarea națională în cauză trebuie înțeleasă în acest sens.

Cu privire la a doua întrebare

Observații prezentate Curții

34. Domnul Collins consideră că Directiva 68/360 conferă un drept de ședere de o durată de trei luni persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă.
35. Guvernul Regatului Unit și guvernul german, precum și Comisia estimează că, prin invocarea în mod direct a articolului 48 din tratat și nu a dispozițiilor Directivei 68/360, care sunt aplicabile în mod exclusiv persoanelor care au găsit un loc de muncă, domnul Collins are dreptul de a merge în Regatul Unit pentru a-și căuta un loc de muncă și pentru a locui acolo în calitate de persoană care caută un loc de muncă pentru o perioadă rezonabilă.

Răspunsul Curții

36. Cu titlu introductiv, trebuie reamintit faptul că, în cadrul liberei circulații a lucrătorilor, articolul 48 din tratat acordă resortisanților din statele membre un drept de ședere pe teritoriul altor state membre pentru a desfășura sau pentru a căuta un loc de muncă salariat (Hotărârea din 26 mai 1993, Tsiotras, cauza C-171/91, Rec., p. I-2925, punctul 8).
37. Dreptul de ședere pe care persoanele care caută un loc de muncă le au în temeiul articolului 48 din tratat poate fi limitat în timp. În lipsa unei dispoziții comunitare care să stabilească o prelungire pentru șederea resortisanților comunitari în căutarea unui loc de muncă, statele membre au dreptul de a stabili un termen rezonabil în acest scop. Cu toate acestea, dacă, după expirarea acestui termen, partea interesată demonstrează că încă mai caută un loc de muncă și că are cu adevărat șansa să fie angajat, nu trebuie să fie constrâns să părăsească teritoriul statului membru (a se vedea Hotărârea din 26 februarie 1991, Antonissen, cauza C-292/89, Rec., p. I-745,

punctul 21 și Hotărârea din 20 februarie 1997, Comisia/Belgia, cauza C-344/95, Rec., p. I-1035, punctul 17).

38. În ceea ce privește Directiva 68/360, aceasta vizează să elimine, în interiorul Comunității, restricțiile în materie de circulație și de ședere pentru resortisanții din statele membre și membrii familiei acestora cărora li se aplică Regulamentul (CEE) nr. 1612/68.
39. În ceea ce privește restricțiile de circulație, pe de o parte, articolul 2 alineatul (1) din Directiva 68/360 impune statelor membre recunoașterea dreptului de a părăsi teritoriul resortisanților comunitari care au intenția de a merge în alt stat membru pentru a căuta acolo un loc de muncă. Pe de altă parte, conform articolului 3 alineatul (1) din această directivă, statele membre permit intrarea pe teritoriul lor a resortisanților, în baza simplei prezentări a unei cărți de identitate sau a unui pașaport valabil.
40. În plus, dat fiind faptul că dreptul de ședere este un drept conferit în mod direct de tratat (a se vedea, în special, Hotărârea din 5 februarie 1991, Roux, cauza C-363/89, Rec., p. I-273, punctul 9), oferirea unui titlu de ședere unui resortisant dintr-un stat membru, astfel cum este prevăzut în Directiva 68/360, trebuie considerată nu ca un act care creează drepturi, ci ca un act al cărui scop este constatarea de către un stat membru a situației individuale a unui resortisant al altui stat membru cu privire la dispozițiile dreptului comunitar (Hotărârea din 25 iulie 2002, MRAX, cauza C-459/99, Rec. p. I-6591, punctul 74).
41. Conform articolului 4 din Directiva nr. 68/360, statele membre nu recunosc dreptul de ședere pe teritoriul lor decât lucrătorilor care pot prezenta, în afara documentului pe baza căruia au intrat pe teritoriul lor, o confirmare de încadrare în muncă din partea angajatorului sau o adeverință de angajare.
42. În ceea ce privește articolul 8 din aceeași directivă, acesta enumeră, în mod exhaustiv, situațiile în care anumitor categorii de lucrători li se poate recunoaște dreptul de ședere, fără să le fie acordat un permis de ședere.
43. Rezultă că recunoașterea unui drept de ședere într-un stat membru vizat de articolele 4 și 8 din Directiva 68/360 este rezervat resortisanților dintr-un stat membru care au deja un loc de muncă în primul stat membru. Persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă sunt excluse. Acestea nu se pot prevala de singurele dispoziții ale acestei directive care se referă la circulația lor în interiorul Comunității.
44. Prin urmare, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că o persoană aflată în situația reclamantului din acțiunea principală nu posedă un drept de ședere în Regatul Unit numai pe baza Directivei 68/360.

Cu privire la a treia întrebare

Observații prezentate Curții

45. Potrivit domnului Collins, nu există nicio îndoială că este resortisant al unui alt stat membru care avea dreptul de ședere legitimă în Regatul Unit și că alocația pentru căutarea unui loc de muncă intră sub incidența sferei de aplicare a tratatului. În consecință, astfel cum a decis Curtea în

Hotărârea din 20 septembrie 2001, Grzelczyk (cauza C-184/99, Rec., p. I-6193), plata unui beneficiu cu caracter necontributiv bazat pe resurse către un resortisant din alt stat membru decât statul gazdă nu poate fi obligat să respecte o condiție care nu se aplică resortisanților din statul gazdă. Domnul Collins recunoaște că se aplică de asemenea și resortisanților din Regatul Unit condiția referitoare la reședința obișnuită. Cu toate acestea, este cunoscut faptul că o dispoziție de legislație națională trebuie considerată discriminatorie în sensul dreptului comunitar dacă, intrinsec, resortisanții statului membru vizat pot să o îndeplinească mai ușor.

46. Guvernul Regatului Unit și guvernul german susțin că nu există nicio prevedere și niciun principiu de drept comunitar care să oblige la plata unei prestații cum ar fi alocația pentru căutarea unui loc de muncă pentru o persoană aflată în situația domnului Collins.
47. În ceea ce privește posibila existență a unei discriminări indirecte, Guvernul Regatului Unit consideră că există justificări obiective pertinente pentru care nu se acordă alocație pentru căutarea unui loc de muncă, bazată pe venit, unor persoane aflate în situația domnului Collins. Contrar situației pe baza căreia a fost emisă Hotărârea din 11 iulie 2002, D’Hoop (cauza C-224/98, Rec., p. I-6191), condițiile adoptate pentru acordarea alocației respective nu merg mai departe de ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului urmărit. Acestea reprezintă o metodă constantă și, prin urmare, admisibilă pentru a se asigura de existența unei legături directe între persoana care caută un loc de muncă și piața geografică a forței de muncă. În absența unor astfel de condiții, persoanele între care nu se stabilește nicio legătură sau doar o legătură slabă cu piața forței de muncă din Regatul Unit, precum în cazul domnului Collins, au posibilitatea de a solicita beneficiul acestei alocații.
48. În opinia Comisiei, este stabilit, pe de o parte, că domnul Collins a căutat cu adevărat un loc de muncă în Regatul Unit timp de două luni de la venirea sa în acest stat membru și, pe de altă parte, că a avut reședința din punct de vedere legal pe teritoriul acestuia în calitate de persoană în căutarea unui loc de muncă. În calitate de cetățean al Uniunii cu reședința legală în Regatul Unit, nu există nicio îndoială că putea beneficia de protecția oferită de articolul 6 din tratat, împotriva oricărei discriminări pe motiv de naționalitate, în orice situație care face parte din sfera de aplicare *ratione materiae* a dreptului comunitar. Chiar acesta este cazul alocației pentru căutarea unui loc de muncă, ce ar trebui să fie considerată un avantaj social în sensul articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1612/68.
49. În plus, Comisia amintește că este evident faptul că dreptul de ședere într-un alt stat membru cu scopul de a căuta acolo un loc de muncă poate fi limitat la o durată rezonabilă și că, în consecință, dreptul domnului Collins de a se prevala de articolele 6 și 8 din tratat pentru a solicita beneficiul alocației menționate, în aceeași măsură ca resortisanții Regatului Unit, se limitează de asemenea la această perioadă de ședere legală.
50. Cu toate acestea, Comisia consideră că poate constitui o discriminare indirectă condiția de ședere obișnuită în măsura în care este îndeplinită mai ușor de resortisanții statului membru gazdă decât de cei care provin din alte state membre. Dacă această condiție se poate justifica prin motive obiective, în măsura în care acestea au ca scop evitarea „turismului social” și, așadar, prevenirea eventualelor abuzuri din partea persoanelor care mint cu privire la faptul că își caută un loc de muncă, Comisia subliniază că, în cazul domnului Collins, autenticitatea cererii pentru un loc de muncă nu este contestată. În fapt, acesta nu a încetat să lucreze după ce și-a găsit un loc de muncă, la puțin timp după venirea sa în Regatul Unit.

Răspunsul Curții

51. Prin cea de a treia întrebare, instanța de trimitere dorește să afle, în esență, dacă există o dispoziție sau un principiu de drept comunitar pe baza căruia un resortisant al unui stat membru, care își caută cu adevărat un loc de muncă într-un alt stat membru, poate să pretindă o alocație pentru căutarea unui loc de muncă, astfel cum este prevăzută de Legea din 1995.
52. Cu titlu introductiv, fără să fie necesară examinarea întrebării dacă o persoană precum reclamantul din acțiunea principală intră sub incidența sferei de aplicare *ratione personae* din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială salariaților, persoanelor care desfășoară activități independente și membrilor familiilor acestora care circulă în cadrul Comunității, astfel cum a fost modificat și actualizat prin Regulamentul (CEE) nr. 118/97 al Consiliului din 2 decembrie 1996 (JO L 28, p. 1, denumit în continuare „Regulamentul nr. 1408/71”), este necesar să se constate, la lecturarea ordonanței de trimitere, că partea interesată nu a avut niciodată reședința într-un alt stat membru înainte de a-și căuta un loc de muncă în Regatul Unit, astfel încât regula cumulului de prestații conținută de articolul 10a din Regulamentul nr. 1408/71 nu se aplică în cauza din acțiunea principală.
53. Conform Regulamentului din 1996, resortisanții altor state membre aflați în căutarea unui loc de muncă, care nu sunt lucrători în sensul Regulamentului nr. 1612/68 sau care nu au drept de ședere în temeiul Directivei nr. 68/360, nu pot pretinde beneficiul acestei alocații decât în cazul în care au reședința în mod curent în Regatul Unit.
54. Prin urmare, este necesar să se verifice dacă principiul tratamentului egal se opune unei reglementări naționale care condiționează acordarea alocației pentru căutarea unui loc de muncă de o cerință privind reședința.
55. În conformitate cu articolul 6 alineatul (1) din tratat, orice discriminare făcută pe baza naționalității este interzisă în domeniul de aplicare a tratatului, fără a aduce atingere dispozițiilor speciale pe care le prevede. Întrucât articolul 48 alineatul (2) din tratat este o astfel de dispoziție specială, este necesar să se examineze, în primul rând, Regulamentul din 1996 având în vedere articol.
56. În această privință, trebuie să se reamintească faptul că în cadrul drepturilor pe care articolul 48 din tratat le acordă resortisanților din statele membre figurează dreptul la libera circulație pe teritoriul altor state membre și dreptul de ședere cu scopul de a căuta un loc de muncă (Hotărârea Antonissen, menționată anterior, punctul 13).
57. Resortisanții unui stat membru care își caută un loc de muncă într-un alt stat membru intră sub incidența sferei de aplicare a articolului 48 din tratat și, prin urmare, beneficiază de dreptul la tratament egal prevăzut la alineatul 2 din această dispoziție.
58. În ceea ce privește întrebarea dacă dreptul la tratament egal de care beneficiază resortisanții statelor membre aflate în căutarea unui loc de muncă într-un alt stat membru cuprinde, de asemenea, prestări de natură financiară precum cele în cauză în acțiunea principală, Curtea a hotărât că resortisanții statelor membre care circulă pentru a-și căuta un loc de muncă nu beneficiază de tratament egal decât pentru a avea acces la acesta conform articolului 48 din tratat și articolelor 2 și 5 din Regulamentul nr. 1612/68, dar nu și în ceea ce privește avantajele sociale și fiscale în temeiul articolului 7 alineatul (2) din regulamentul menționat (Hotărârea Lebon,

menționate mai sus, punctul 26 și Hotărârea din 12 septembrie 1996, Comisia/Belgia, punctele 39 și 40).

59. Articolul 2 din Regulamentul nr. 1612/68 se referă la schimburile de cereri și de oferte de locuri de muncă, precum și la încheierea și executarea de contracte de muncă, în timp ce articolul 5 din regulamentul menționat se referă la asistența acordată de oficiile pentru ocuparea forței de muncă.
60. Desigur, aceste articole nu menționează în mod expres prestațiile de natură financiară. Cu toate acestea, pentru a stabili amploarea dreptului la tratament egal pentru persoanele care își caută un loc de muncă, este necesar să se interpreteze acest principiu în lumina altor dispoziții din dreptul comunitar, în special articolul 6 din tratat.
61. Într-adevăr, astfel cum a susținut Curtea în repetate rânduri, cetățenii Uniunii care au reședința legală pe teritoriul statului membru gazdă se pot prevala de articolul 6 din tratat în oricare dintre situațiile care intră sub incidența sferei de aplicare *ratione materiae* a dreptului comunitar. Statutul de cetățean al Uniunii este destinat să fie statutul fundamental al resortisanților statelor membre, care permite acestora, aflați în aceeași situație, să obțină, indiferent de cetățenia lor și fără a aduce atingere excepțiilor prevăzute în mod expres în această privință, același tratament juridic (a se vedea, în special, Hotărârea Grzelczyk, menționată anterior, punctele 31 și 32 și Hotărârea din 2 octombrie 2003, Garcia Avello, cauza C-148/02, Rec., p. I-11613, punctele 22 și 23).
62. Trebuie să se sublinieze că, în ceea ce privește un student, cetățean al Uniunii, Curtea a stabilit că dreptul la o prestație socială a unui regim cu caracter necontributiv, cum ar fi indemnizația minimă de subzistență din Belgia („minimex”), intră sub incidența sferei de aplicare a interzicerii discriminării pe motiv de naționalitate și că, prin urmare, articolele 6 și 8 din tratat se opun ca posibilitatea de a beneficia de această prestație să fie supusă unor condiții care pot reprezenta o discriminare pe motiv de naționalitate (Hotărârea Grzelczyk, menționată anterior, punctul 46).
63. Ținând cont de stabilirea cetățeniei Uniunii și a interpretării din jurisprudență a dreptului la tratament egal de care beneficiază cetățenii Uniunii, nu se mai poate exclude din sfera de aplicare a articolului 48 alineatul (2) din tratat, care enunță principiul fundamental al tratamentului egal garantat de articolul 6 din tratat, prestația de natură financiară destinată facilitării accesului la locurile de muncă de pe piața forței de muncă dintr-un stat membru.
64. Interpretarea domeniului de aplicare a principiului tratamentului egal, în ceea ce privește accesul la locurile de muncă, trebuie să reflecte această evoluție, în raport cu interpretarea dată în hotărârile menționate anterior, Hotărârea Lebon și Hotărârea din 12 septembrie 1996, Comisia/Belgia.
65. Reglementarea din 1996 introduce o diferență de tratament în funcție de faptul că o persoană are sau nu reședința obișnuită în Regatul Unit. Întrucât această condiție este mai ușor de îndeplinit de resortisanții naționali, reglementarea menționată îi dezavantajează pe resortisanții statelor membre care își exercită dreptul de circulație în scopul căutării unui loc de muncă pe teritoriul unui alt stat membru (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 23 mai 1996, O’Flynn, cauza C-237/94, Rec., p. I-2617, punctul 18 și Hotărârea din 16 ianuarie 2003, Comisia/Italia, cauza C-388/01, Rec., p. I-721, punctele 13 și 14).

66. O astfel de condiție de ședere poate fi justificată numai în cazul în care s-ar baza pe considerente obiective, independente de naționalitatea persoanelor în cauză și proporționale cu obiectivul legitim urmărit de dreptul național (Hotărârea din 24 noiembrie 1998, Schöning-Bickel și Franz, cauza C-274/96, Rec., p. I-7637, punctul 27).
67. Curtea a stabilit deja că este legitim pentru organul legislativ național să dorească să se asigure de existența unei legături reale între solicitantul unei alocații cu caracterul unui avantaj social în sensul articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1612/68 și piața geografică a locurilor de muncă în cauză (a se vedea, în cadrul acordării alocațiilor de șomaj tinerilor care își caută pentru prima dată un loc de muncă, Hotărârea D'Hoop, menționată anterior, punctul 38).
68. Este necesar să se sublinieze că alocația pentru căutarea unui loc de muncă instituită de Legea din 1995 este o prestație de securitate socială care, fiind înlocuită de indemnizația de șomaj și de ajutorul social, impune, în special, ca persoana care o solicită să fie aptă de muncă, să caute un loc de muncă în mod activ și să nu dispună de venituri mai mari decât suma aplicabilă, nici de un capital mai mare decât suma stabilită.
69. Poate fi considerat legitim ca un stat membru să nu acorde o astfel de alocație decât după ce s-a putut stabili o legătură reală între persoana care caută un loc de muncă și piața forței de muncă a acestui stat.
70. Existența unei astfel de legături poate fi determinată, în special, prin stabilirea dacă, pe o perioadă de durată rezonabilă, persoana în cauză a căutat efectiv și real un loc de muncă în statul membru respectiv.
71. Regatul Unit este în măsură să impună o legătură între persoanele care solicită să beneficieze de o astfel de alocație și piața forței de muncă a acestui stat.
72. Cu toate acestea, dacă o condiție de ședere este, în principiu, capabilă să asigure o astfel de legătură, pentru a fi proporțională, nu poate depăși cadrul a ceea ce este necesar pentru atingerea acestui obiectiv. Mai precis, aplicarea sa de către autoritățile naționale trebuie să fie întemeiată pe condiții clare și cunoscute în avans și trebuie prevăzută posibilitatea unei căi de atac judiciară. În orice caz, dacă perioada de ședere este impusă în scopul îndeplinirii condiției menționate, aceasta nu trebuie să depășească ceea ce este necesar pentru ca autoritățile naționale să poată să se asigure că partea interesată este cu adevărat în căutarea unui loc de muncă pe piața forței de muncă din statul membru gazdă.
73. Prin urmare, trebuie să se răspundă la cea de a treia întrebare că dreptul la tratament egal prevăzut de articolul 48 alineatul (2) din tratat coroborat cu articolele 6 și 8 din tratat nu se opune unei reglementări naționale care condiționează beneficierea de o alocație pentru căutarea unui loc de muncă unei condiții de ședere, în cazul în care această condiție poate fi justificată pe baza considerațiilor obiective independente privind naționalitatea persoanelor vizate și proporționale cu obiectivul legitim urmărit de legislația națională.

Cu privire la cheltuielile de judecată

74. Cheltuielile efectuate de Guvernul Regatului Unit și de cel german, precum și de către Comisie, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în

raport cu părțile din acțiunea principală, caracterul unui incident survenit în fața instanței de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA (Ședință plenară),

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de către Social Security Commissioner, prin ordonanța din 28 martie 2002, declară:

- 1) **O persoană aflată în situația reclamantului în acțiunea principală nu este lucrător în sensul Titlului II din Partea I a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 al Consiliului din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în interiorul Comunității, astfel cum a fost modificat de Regulamentul (CEE) nr. 2434/92 al Consiliului din 27 iulie 1992. Cu toate acestea, este de competența instanței naționale să verifice dacă noțiunea de „lucrător” vizată de reglementarea națională în cauză trebuie înțeleasă în acest sens.**
- 2) **O persoană aflată în situația reclamantului în acțiunea principală nu posedă un drept de ședere în Regatul Unit numai pe baza Directivei 68/360/CEE a Consiliului din 15 octombrie 1968 privind eliminarea restricțiilor de circulație și de ședere în cadrul Comunității pentru lucrătorii din statele membre și familiile acestora.**
- 3) **Dreptul la tratament egal prevăzut de articolul 48 alineatul (2) din Tratatul CE [devenit, după modificare, articolul 39 alineatul (2) din Tratatul CE], coroborat cu articolele 6 și 8 din Tratatul CE (devenite, după modificare, articolele 12 și 17 din Tratatul CE), nu se opune unei reglementări naționale care condiționează beneficierea de o alocație pentru căutarea unui loc de muncă unei condiții de ședere, în cazul în care această condiție poate fi justificată pe baza considerațiilor obiective independente privind naționalitatea persoanelor vizate și proporționale cu obiectivul legitim urmărit de legislația națională.**

Skouris	Jann	Timmermans
Gulmann	Cunha Rodrigues	Rosas
La Pergola Colneric	Puissochet	Schintgen von Bahr

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 23 martie 2004.

Grefier
R. Grass

Președinte
V. Skouris